



Evje og Hornnes kommune.

Handlingsplan for trivsel, tryggleik og læring i grunnskulen

2021-2023



Saman i trivsel og tryggleik.
Aktiv i læring og meistring

Vedtatt i kommunestyret 10.12.2015 sak nr. 93/2015

Justert handlingsplan vedtatt i administrativt vedtak desember 2021

Innhald.

Innleiing

1. Mål og målgruppe
2. Felles pedagogisk plan for arbeidet i skulane.
3. Tiltaksområde i handlingsplanen
 - 3.1. Tilpassa opplæring
 - 3.2. Fysisk aktivitet
 - 3.3. Sosial dugleik
 - 3.4. Samarbeid med heimen
 - 3.5. Arbeid med eit trygt og godt skolemiljø
 - 3.6. Rusførebygging
4. Plan for Hornnes barneskule
 - 4.1. Pedagogisk plattform
 - 4.2. Tiltak
 - 4.3. Årshjul
5. Plan for Evje barneskule
 - 5.1. Pedagogisk plattform
 - 5.2. Tiltak
 - 5.3. Årshjul
6. Plan for Evje ungdomsskule
 - 6.1. Pedagogisk plattform
 - 6.2. Tiltak
 - 6.3. Årshjul
7. Kvalitetssikring og evaluering

Innleiing

Handlingsplan for trivsel, tryggleik og læring gjeld for grunnskulen i perioden 2021-2023. Planen er ein temaplan i planstrategien til kommunen.

Planen tek utgangspunkt i nasjonale mål for opplæringa, og må sjåast i samanheng med skuleeigar si plikt til å arbeide med kvalitetsutvikling, jamfør opplæringslova § 13-3e og opplæringslova §13-10 ansvarsomfang for kommunen.

Handlingsplan for trivsel, tryggleik og læring inneheld felles satsingsområde for grunnskulesektoren og skulane sine egne prioriteringar. Satsingsområda er med heimel i Opplæringslova.

Handlingsplan for trivsel, tryggleik og læring er justert i tråd med Læreplan for Kunnskapsløftet LK2020.

Utgangspunkt for handlingsplan for trivsel, tryggleik og læring er eit felles samarbeidsprosjekt mellom skulane og barnehagane, SAMBA prosjektet, som blei avslutta i 2004. Samt «Sosial handlingsplan for skulane og barnehagen i tidsrommet 2004-2008». Det er etter dette utarbeid eigen handlingsplan for arbeid med trygt og godt barnehagemiljø i barnehagane i kommunen .

Handlingsplan for trivsel, tryggleik og læring 2021-2023 byggjer på tidlegare handlingsplan, og er oppdatert i tråd med gjeldande regelverk og praksis i skulane.

Alle skulane har fokus på læringsmiljø, tilpassa opplæring og systemarbeid.

1. Mål og målgruppe.

Hovudmål

Handlingsplanen skal skape gode relasjonar mellom barn / unge, tilsette og foreldre i skulen, slik at dei har gjensidig respekt, syner omsorg og får gode fellesskapsopplevingar.

Vidare må handlingsplanen også leggje grunnlag for meistring i eit godt læringsmiljø.

Tiltaksområde i handlingsplanen

1. Tilpassa opplæring.
2. Fysisk aktivitet.
3. Sosial dugleik.
4. Samarbeid med heimen.
5. Arbeid med eit trygt og godt skulemiljø
6. Rusførebygging

Målgruppe

Elevar, tilsette og foreldre.

Samarbeidspartnarar:

Helsesjukepleiar, PP-teneste, barnevern og politi.

2. Felles pedagogisk plan for arbeidet i skulane

Felles pedagogisk plan for arbeidet i skulane vedtatt i kommunestyret sak nr.46/2014

Nasjonale sektormål for skulen er:

- Alle har eit godt og inkluderande læringsmiljø
- Barn og unge som har behov for det, får hjelp tidleg slik at alle får utvikla sitt potensial
- Dei tilsette i kunnskapssektoren har høg kompetanse
- Alle lykkes i opplæringa og utdanninga

Visjon

Visjon for skulesektoren er :

- Saman i trivsel og tryggleik.
- Aktiv i læring og meistring.

Målsetting og teikn på god praksis.

Tema	Mål	Teikn på god praksis
Tilpassa opplæring	Elevane skal oppleve utfordring og meistring gjennom tilpassa opplæring	<ul style="list-style-type: none">- Elevane skal oppleve at arbeidet med tilpassa opplæring skjer på eit breitt felt- Elevane får hjelp til å verte medvetne og ta i bruk sine sterke sider i samband med læringsstrategiane som høver for dei- Lærarane drøftar kvar einskild elev med tanke på eit så sameint opplegg som mogleg for elevane- Elevane er kjende med læringsmåla og kva som skal til for å nå desse- Elevane får ta i bruk ulike arbeidsmåtar for å nå læringsmåla- Elevane kjenner og bruker ulike læringsstrategiar for å nå læringsmåla- Elevane deltek i planlegging av arbeidet mot læringsmåla
Godt læringsmiljø	Skulen skaper gode relasjonar mellom lærar og elev, og legg til rette for eit godt læringsmiljø	<ul style="list-style-type: none">- Elevane opplever at det er tydelege vaksne i skulen- Elevane opplever lærarane som tydelege leiarar i skulen- Elevane opplever kompetente lærarar- Skulen er open for nye samarbeidsformer- Klassedelingstalet skal ligge til grunn som minstenivå for ressurstildeling også etter at vedtak om klassedeling er oppheva

Tema	Mål	Teikn på god praksis
Grunn- leggjande dugleik i lesing	Elevane har ved utgangen av 10. trinn opparbeidd seg grunnleggande dugleik i lesing som gjer dei godt rusta til å meistre vidare utdanning og til å ta del i samfunnet.	<ul style="list-style-type: none"> - Resultat på nasjonale prøver i lesing ligg på eller over landsgjennomsnitt - Resultat på eksamen 10. trinn ligg på eller over landsgjennomsnitt - Skulen bruker eit system for å følgje elevane si leseutvikling gjennom alle 10 åra i skulen - Lærarane har høg kompetanse innan leseutvikling og kan på den måten agere rett i forhold til elevane - Skulen bruker eit system med fagleg tyngde som støttar seg på nyare forskning innan lesing
Grunn- leggjande dugleik i rekning	Elevane har ved utgangen av 10. trinn opparbeidd seg grunnleggande dugleik i rekning som gjer dei godt rusta til å meistre vidare utdanning og til å ta del i samfunnet.	<ul style="list-style-type: none"> - Resultat på nasjonale prøver i rekning ligg <i>på eller</i> over landsgjennomsnitt - Resultat på eksamen i matematikk 10.trinn ligg <i>på eller</i> over landsgjennomsnitt - Skulen bruker eit system for å følgje elevane si utvikling i rekning gjennom alle 10 åra i skulen - Lærarane har høg kompetanse innan tal- og rekneutvikling og kan på den måten agere rett i forhold til elevane - Skulen har eit system med fagleg tyngde som støttar seg på nyare forskning innan rekning
Grunn- leggjande dugleik i å kunne skrive	Elevane har ved utgangen av 10. trinn opparbeidd seg grunnleggande dugleik i kunne skrive som gjer dei godt rusta til å meistre vidare utdanning og til å ta del i samfunnet	<ul style="list-style-type: none"> - Elevane skal bygge opp kompetanse frå det første ordet han/ho seier i ei gruppe, til å halde foredrag for ei heil forsamling; frå å reprodusere kunnskap til å uttrykke eigne meiningar og refleksjonar gjennom å grunngje og argumentere, stille spørsmål og forklare tankegang, kommunisere idear, drøfte problem og løysingsstrategiar. - Elevane skal utvikle sin skriftlege dugleik frå å stove enkeltord og formulere enkle setningar, til å kunne skrive både skjønnlitterære tekster og sakprosa på bokmål og nynorsk. Løyse eit problem, og omtale og forklare ein tankegang.
Grunn- leggjande dugleik i munnlege ferdigheiter	Elevane har ved utgangen av 10. trinn opparbeidd seg grunnleggande dugleik i munnlege ferdigheter som gjer dei godt rusta til å meistre vidare utdanning og til å ta del i samfunnet	<ul style="list-style-type: none"> - Elevane skal bygge opp kompetanse frå det første ordet han/ho seier i ei gruppe, til å halde foredrag for ei heil forsamling; frå å reprodusere kunnskap til å uttrykke eigne meiningar og refleksjonar gjennom å grunngje og argumentere, stille spørsmål og forklare tankegang, kommunisere idear, drøfte problem og løysingsstrategiar. - Elevane skal utvikle sin skriftlege dugleik frå å stove enkeltord og formulere enkle setningar, til å kunne skrive både skjønnlitterære tekster og sakprosa på bokmål og nynorsk. Løyse eit problem, og omtale og forklare ein tankegang.

Tema	Mål	Teikn på god praksis
Grunnleggjande dugleik i digital ferdigheiter	Elevane har ved utgangen av 10. trinn opparbeid seg digitale ferdigheiter som gjer dei godt rusta til å meistre vidare utdanning og til å ta del i samfunnet	<ul style="list-style-type: none"> - Auke fokuset på pedagogisk bruk og innhald, og senke terskelen for bruk av IKT i undervisninga. - Skulane i Evje og Hornnes kommune skal ligge i front når det gjeld bruk av IKT i skulen - IKT er eit verktøy som bidreg til læring, variert tilpassa opplæring, god tilgang til informasjon og gode moglegheiter for samhandling og kommunikasjon. - Digital kompetanse vert opplevd som ein gjennomgåande del av opplæringa i tråd med læreplanen. - Læraren har basiskompetanse i bruk av IKT i dei faga dei underviser i. - Eleven kan basisprogramma som vert nytta i skulen. - Elevane nyttar Skooler og Onenote til dei oppgåvene som læraren legg fram.
Vurdering for læring	Eleven kjenner seg att i kor langt eleven har kome i forhold til måla i læreplanen	<ul style="list-style-type: none"> - Elevane opplever vurdering for læring i tråd med vurderingsforskrifta - Vurdering for læring har fokus på det positive - Elevane får ei grunna vurdering - Elevane veit kva dei skal lære - Elevane får tilbakemelding på arbeidet sitt - Elevane veit korleis dei kan forbetre seg - Elevane får tilbakemelding fra lærarane i dei ulike faga gjennom eksempel prøver, prosjekt, mappe, framføring, innlevering, samtale - Foreldra er gjort kjende med det eleven har fått vurdering i - Eleven opplever at undervisninga er forankra i måla slik dei er uttrykte i læreplanen - Eleven opplever at læraren bruker måla aktivt i læresituasjonen gjennom refleksjon og rettleiing saman med elevane i forhold til kva som skal lærast og korleis det har gått - Eleven har, som eit minimum, ein systemisert og dokumentert elevsamtale kvart halvår - Elevsamtalen er tilpassa det einssilde klassesteg når det gjeld omfang og grad av konkretisering

Tema	Mål	Teikn på god praksis
Samarbeid med heimen	Godt samarbeid mellom skule og heim	<ul style="list-style-type: none"> - Det er god kontakt mellom skule og heim - Samarbeidet bygger på gjensidig respekt - Foreldre/føresette opplever at deira bidrag og synspunkt er viktige - Foreldra/føresette deltek aktivt i skulen sitt opplegg for foreldre - Foreldra/føresette følgjer opp avtalar som blir gjort på konferansar og hjelper eleven med læringsarbeidet heime.
Tidleg innsats	Tidleg innsats skal ha fokus	<ul style="list-style-type: none"> - Tidleg innsats vert forstått både som innsats på eit tidleg tidspunkt i eit barns liv, og tidleg innsats når problem oppstår eller vert avdekket i førskulealder eller i løpet av grunnsopplæringa. - Prioritering av førebyggjande handling og styrking av kjerneaktiviteten i skulen - Skulen grip inn raskt og på ein adekvat måte når det vert avdekket behov for ekstra innsats - Strategiar og tiltak for kartlegging og vurdering har fokus på potensialet til eleven
Trygt og godt skulemiljø	<p>Elevane opplev eit trygt og godt skulemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.</p> <p>Elevane opplev at skulen har nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Skulane følgjer handlingsplanen for å førebyggje brot på retten til eit trygt og godt skulemiljø ved å arbeide kontinuerleg for å fremje helsa, trivselen og læringa til elevane. - Skulen arbeider for eit skulemiljø der alle opplev meistring og har aksept for ulikskap - Skulen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremme eit trygt og godt psykososialt miljø der den einskilde elev opplev tryggleik og å høyre til. - Skulen vert drive i tråd med kapittel 9A i Opplæringslova. - Skulen har nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering - Skulen har eit fysisk innemiljø i

		<p>tråd med nasjonal standard</p> <ul style="list-style-type: none"> - Skulen har eit internkontrollsystem som kontrollerer dette
Tema	Mål	Teikn på god praksis
Brukarmedverknad	<p>Skulen skal skape møteplasser for brukarmedverknad gjennom rådsorgana</p> <ul style="list-style-type: none"> - Elevråd - Samarbeidsutval - Skulemiljøutval - Foreldreutval 	<ul style="list-style-type: none"> - Rådsorgana arbeider for fellesinteresser som medverkar til eit godt skule- og læringsmiljø - Skulen legg forholda til rette for at foreldremøte og foreldrekonferansar er viktige møteplasser for eit godt samarbeid mellom skule og heim og det einiskilde barn si opplæring og utvikling - Skulen si nettside gir god informasjon - Skulen har samarbeid med lokalt næringsliv og legg til rette for at lokalsamfunnet blir involvert i opplæringa slik at skulen blir godt integrert i samfunnet
Kompetanseutvikling	<p>Skulen er ein lærande organisasjon</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Skuleeigar og skuleleiinga syter for at det pedagogiske personale får faglege og metodiske kurs og andre kompetansebyggjande tilbod i tråd med nasjonale og lokale mål for skulen. - Skulen har system og rutinar for kartlegging, oppfølging og arkiv. - Skulen legg til rette for erfaringsdeling og kompetanseutvikling - Skuleeigar sørgjer for at middel avsett til kompetanseutvikling vert nytta til formålet, og ikkje til andre ting. - Skulen har rutinar for samarbeid med andre kompetansesenter og ressurscenter, som PPT, A-BUP, barnevern m.m. - Skulen har ein felles plattform for det pedagogiske arbeidet - Leiinga ved skulen er god til å motivere og få alle med i utviklingsarbeidet.

3. Tiltaksområde i handlingsplanen.

Opplæringslova med forskrifter er heimel for delområda i handlingsplanen, og tiltak for kvart område vert skissert i plan for den enkelte skule. Det vert vist til andre lovar og forskrifter som går inn på skulen sitt område, t.d. folkehelselova og forskrift om miljøretta helsevern i skulen.

3.1. Tilpassa opplæring

Mål:

- Skulen legg til rette slik at den enkelte elev utviklar seg i samsvar med egne evner og føresetnader.
- Skulen sikrar god kvalitet i opplæringa
- Alle elevar skal ha eit godt grunnlag for å gjennomføre vidaregåande opplæring
- Alle elevar gjennomfører vidaregåande opplæring

Opplæringslova § 1-3. Tilpassa opplæring seier at ” Opplæringa skal tilpassast evnene og føresetnadene hjå den enkelte elev, lærlingen og lære kandidaten»

Læringsmiljø

Alle elevar i grunnskuler og vidaregåande opplæring har rett til eit trygt og godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring. Alle elevar har rett til eit trygt, godt og inkluderande læringsmiljø. Med læringsmiljø meiner vi dei samla kulturelle, relasjonelle og fysiske forholda på skulen som har betydning for elevane si læring, helse og trivsel. Eit trygt og tillitsfullt læringsmiljø er føresetnaden for å bygge ein lærande organisasjon med læring i sentrum.

Vurdering for læring

De fire prinsippa for god undervgsvurdering er sentrale og må sjåast i samanheng:

1. Elevane skal forstå kva dei skal lære og kva som vert forventa av dei
2. Elevane skal ha tilbakemeldingar som seier noko om kvaliteten på arbeidet eller presentasjonen
3. Elevane skal få råd om korleis dei kan forbetre seg
4. Elevane skal vere involvert i eige læringsarbeid ved blant anna å vurdere eige arbeid og eigen fagleg utvikling.

Lokalt arbeid med læreplan ligg til grunn.

Evje og Hornnes kommune har internkontrollsystem og system for kvalitetsutvikling i tråd med krava i opplæringslova.

3.2. Fysisk aktivitet

Mål:

- Skulane skal arbeide for å skape eit godt fysisk aktivt miljø.

Forskrift til opplæringslova § 1-1a. Rett til fysisk aktivitet, inneber at elevar på 5.-7. årstrinn skal jamleg ha fysisk aktivitet utanom kroppsøvingfaget. Til saman skal dette utgjere 76 timar innanfor 5.-7. årstrinn, jf. fag og timefordelinga. Den fysiske aktiviteten skal leggast til rette slik at alle elevar, utan omsyn til funksjonsnivå, kan oppleve glede, meistring, fellesskap og variasjon i skuledagen.

Skulane har rutine for oppfølging av forskrift om miljøretta helsevern i skulen.

3.3. Sosial dugleik

Mål:

- Barna utviklar god sosial dugleik gjennom trening i samhandling på ulike arenaer.

Formål med opplæringa er mellom anna at elevane skal utvikle kunnskap, dugleik og haldningar for å kunne meistre liva sine og for å kunne delta i arbeid og fellesskap i samfunnet. Dei skal få utvikle skaparglede, engasjement og utforskartrøng, jamfør Opplæringsloven § 1-1, 5.ledd.

Fokus på læringsmiljø

Skulane har fokus på eit trygt og godt og inkluderande skulemiljø som fremjar elevane si læring, helse og trivsel. Eit trygt og godt læringsmiljø gir auka læring og reduserer krenkande atferd som mobbing, vald, trakassering og diskriminering.

I kommunen sitt arbeid med kvalitetsutvikling av opplæringa er det lagt vekt på oppfølging av resultat frå elevundersøkinga som verktøy for å få fram elevperspektivet, og for å kartlegge og vurdere læringsmiljøet. Skulane har i tillegg eigne undersøkingar som vert gjennomført gjennom året, samt elevsamtalar.

3.4. Samarbeid med heimen

Mål:

- Kontinuerleg samarbeid skule- heim for å fremje eleven si læring og utvikling
- Tiltaka styrker samarbeidet mellom skule foreldre/føresette.

Samarbeid skule- heim

Et nært og forpliktande samarbeid mellom heim og skule er avgjerande for å realisere dei felles oppgåvene lærarane og foreldra har. Foreldra har hovudansvar for å oppdra barna. Skulen skal støtte barnas utvikling.

Grunnleggjande prinsipp som samarbeidet bør bygge på:

- Samarbeidet lykkas som regel best om føresette og lærarar står fram som eit **vi** med tydelege målsettingar
- Lærarar og føresette oppfattar kvarandre som likeverdige deltakarar i samarbeidet og møter kvarandre med respekt.
- Lærarar og føresette ser på kvarandre som ressurs i barnet sin oppvekst
- Samarbeidet mellom heim og skule skal bestå av både informasjon, dialog og medverknad.

Brukarmedverknad

Skulane legg vekt på brukarmedverknad gjennom dei organ som er omtala i Opplæringslova Den einskilde skule har eit samarbeidsutval(SU), skulemiljøutval(SMU), elevråd, foreldreråd og foreldrearbeidsutval(FAU).

3.5. Arbeid med eit trygt og godt skulemiljø

Det grunnleggjande kravet til skulemiljø er heimla i Opplæringslova kapittel § 9A Elevane sitt skulemiljø og Opplæringslova kapittel 1.1. Formålet med loven, sjuande ledd.

Mål:

- Skulen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit trygt og godt psykososialt skulemiljø, der den enkelte elev kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.
- Skulen arbeider aktivt for eit trygt og godt og inkluderande oppvekst- og læringsmiljø for alle barn og unge med nulltoleranse for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.
- Skulane har nulltoleranse mot krenking og arbeidar aktivt for å motverke og stanse krenking som mobbing, vald, diskriminering, trakassering, rasisme, utestenging eller uthenging på skulen eller på skulevegen. Dette gjeld og enkeltståande krenkande ord eller handlingar.

Det er viktig at vaksne engasjerer seg i barna sitt liv. Vennskap motverkar mobbing, og vaksne er viktige rollemodeller og for vennskap. Eit godt læringsmiljø gir auka læring og reduserer mobbing. (Udir.no)

Aktivitetsplikt

Opplæringslova § 9 A-4 regulerer handlingsplikta til alle som arbeidar på skulen og skulen sitt ansvar for å undersøke og sette inn tiltak, for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skulemiljø. Det er her fastsatt at alle som arbeider ved skulen har ei aktivitetsplikt som inneber:

- plikt til å følgje med på om elevane har eit trygt og godt skulemiljø
- plikt til å gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering
- plikt til å varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø. Rektor skal varsle skuleeigar i alvorlege tilfelle.

Skulen har ei aktivitetsplikt som inneber:

- plikt til å undersøke ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø, eller blir utsett for krenking som mobbing, vald, diskriminering eller trakassering.
- plikt til å setje inn eigna tiltak som sørgjer for at eleven får eit trygt og godt skulemiljø.

Eleven si individuelle rett og subjektive oppleving av eit trygt og godt skulemiljø

Eleven har ein individuell rett til eit trygt og godt skulemiljø, og det er eleven si eiga subjektive oppfatning som avgjer om skulemiljøet er trygt og godt, jf. oppl. § 9 A-2.

Skulen og skuleeigar har ei plikt til å handle i medhald av aktivitetsplikta, slik at eleven sin rett blir oppfylt.

Nulltoleranse mot krenkingar

Skulen skal ha nulltoleranse mot krenkingar, jf. Oppl. § 9 A-3. Døma som nemnast i lova er mobbing, vald, diskriminering og trakassering, men skulane skal ha nulltoleranse og for mindre alvorlege krenkingar. Enten direkte handlingar som til dømes hatytringar, eller meir indirekte krenkingar, som utestenging, isolering og baksnakking skal ikkje bli tolerert. Kva som er ei krenking skal tolkas breitt, men ikkje slik at alle kritiske utsegn eller å vere ueinig er krenkingar. Oppgåva til skulen er og å lære elevar å tenke kritisk og å respektere andre sine meiningar og overtydingar, jf. Prop.57 L (2016-2017), s.14.

Prinsipp om nulltoleranse vart tatt inn i opplæringslova for å understreke kor viktig det er at skulane har tydelege haldningar på dette området. (Rundskriv Udir 3-2017 Skulemiljø kapittel 4. Nulltoleranse, side 4).

Definisjon av mobbing

Definisjon av mobbing blir sett ut frå to definisjonar.

Definisjon av mobbing som er utarbeid av Dan Olweus og Erling Roland (1983) er grunnlag for definisjon av mobbing i elevundersøkinga (Utdanningsdirektoratet).

Definisjonen til Lund, Helgeland & Kowac (2017) er utarbeidd på grunnlag av nyare forskning om mobbing, og er grunnlag i den nasjonale satsinga inkluderande barnehage- og skulemiljø (Utdanningsdirektoratet).

«En person blir mobbet eller plaget når han eller hun, gjentatte ganger og over en viss tid, blir utsatt for negative handlinger fra en eller flere andre personer.» Olweus & Roland, 1983.

«Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i fellesskapet og muligheten til medvirkning.» Lund, Helgeland & Kovac, 2017.

Definisjon krenkande åtferd og mobbing

Kva som er ei krenking skal tolkas vidt. Krenkande åtferd er ord eller handlingar som kan få ein til å bli nedstemt, lei seg, sint eller gi eit redusert sjølvbilete. Dette inneber mellom anna mobbing, erting, vold, rasisme, diskriminering, trakassering, utestenging og uthenging.

Mobbing kan være:

- å bli baksnakka
- å få spreidd eit rykte om seg
- å bli halde utanfor
- å bli pressa eller truga til å gjere ting for andre som ein ikkje vil
- å bli kalla noko stygt eller få ein stygg kommentar til dømes om utsjånad, klede, tru eller dialekt
- å bli slått, dytta eller pirka på
- å få sekken sin, eller noko anna ein eig, kasta rundt
- å ikkje få vere med i grupper på sosiale media
- å aldri få kommentarar eller «likes» på bilete eller andre ting
- å få sårande eller stygge meldingar, bilete og videoar
- at noen spreiar bilete eller video av nokon som er nakne

Kjelde: Utdanningsdirektoratet.no; <https://www.udir.no/nullmobbing/hva-er-mobbing/>

Diskriminering inneber at ein person blir dårleg behandla eller trakassert, til dømes på grunn av kjønn, seksuell legning, funksjonsdugeleik, tru, hudfarge, nasjonal eller etnisk opphav. Diskriminering kan både vere direkte og indirekte.

Rasisme omfattar diskriminering på grunnlag av «rase», hudfarge eller nasjonalt eller etnisk opphav.

Med vald meiner vi at noen bruker fysisk eller psykisk makt, samt sosiale media for å skade andre.

Med utestenging meiner vi å bli haldt utanfor ei gruppe eller klasse der ein har naturleg tilhøyr.

Med uthenging meiner vi krenkande ord og negativ omtale og på internett eller sosiale media.

Med heimel i Opplæringsloven § 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid, skal skulen arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapittel 9A blir oppfylte. Alle som arbeider på skulen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skulemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Ordensreglement for den enkelte grunnskule gir regler om åtferd, og korleis elevane skal oppføre seg mot kvarandre på skulen. Det inneheld også reglar om kva tiltak som skal kunne brukast mot elevar som bryt reglementet og reglar om framgangsmåte når slike saker skal handsamast. Normer og regler er til for å verne skulen sine verdiar. Ordensreglementet skal saman med førebyggjande arbeid beskytte eit inkluderande læringsmiljø.

Skuleeigars internkontrollsystem skisserer tiltak og prosedyrar for skulane i tråd med Opplæringsloven kapittel 9A. I kommunen sitt system for kvalitetsutvikling er det lagt vekt på elevundersøkinga som verktøy for å få fram elevperspektivet, og for å kartlegge og vurdere læringsmiljøet.

3.6. Rusførebygging

Mål:

- Vi har fokus på det førebyggjande arbeidet mot rus.
- Barneskulane følger opp tiltak barn i risiko (BIR)
- Skulane følgjer opp tiltak som gjeld skulens område i SLT-arbeidet og interkommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan
- Ungdomskulen følgjer opp foreldreprogrammet «Utsett!» om utsatt alkoholdebut

Ordensreglement for den enkelte grunnskule gir, med heimel i Opplæringslova § 9-5, regler om at det ikkje er lov å ta eller nyte alkohol i eller skolen sine anlegg. Det er nulltoleranse for bruk av rusmiddel. Det same gjeld dersom nokon har med rusmiddel på skulen.

Det er viktig at det rusførebyggjande arbeidet startar tidleg.

Skulane legg vekt på haldningsskapande arbeid og fokus på aktive verdival, samt tverrfagleg samarbeid og foreldresamarbeid.

I Læreplan for kunnskapsløftet (LK-2020) er følgjande områder sentrale når det gjeld rusførebygging i skulen:

- Overordna del og verdigrunnlag i opplæringa
- Tverrfaglege tema, kapittel 2.5. Folkehelse og livsmestring
- Prinsipp for skolens praksis – et inkluderende læringsmiljø

Arbeid med rusførebyggjande arbeid i skulen vert følgd opp i fag der det naturleg fell inn under kompetansemåla i faga.

4. Plan for Hornnes barneskule

4.1. Pedagogisk plattform

For å skape eit godt læringsmiljø der barna kjenner dei høyrer til, vektlegg Hornnes barneskule verdiane tryggleik, trivsel og meistring. Vi vil vidareutvikle ein skule som har trygge rammer for vekst og utvikling.

Elevsyn:

På Hornnes barneskule er elevane

- i sentrum
- forskjellige
- likeverdige
- interesserte i å lære

Vi ønskjer at elevane

- opplever tryggleik og glede
- er aktive og undrar seg
- opplever meistring
- har høgt læringsutbytte
- ser nytten av å hjelpe kvarandre/samarbeide
- tilhøyrer eit fellesskap

Læringssyn:

Elevane på Hornnes barneskule lærer best når dei

- har trygge rammer
- opplever trivsel
- er aktive i eigen læringssituasjon
- får samhandle med andre
- møter forventningar om fagleg og sosial meistring
- får bruke ulike læringsstrategiar og varierte arbeidsmåtar
- får konstruktiv respons
- får råd for vidare læring
- får utvikle evna til ei bevisst og gjennomtenkt vurdering av eige arbeid og utvikling

tryggleik – trivsel - meistring

Dette legg vi i tryggleik:

Alle på skulen skal

- få vere seg sjølv
- lære å kjenne koden i sosialt samspel
- ha aksept for den enkelte
- ha lov å feile
- ha venner

Tryggleik vil vi fremje ved å

- ha kjende rutinar og reglar
- sjå kvart enkelt menneske
- gi rom for å feile
- gi klare beskjedar
- syne gjensidig respekt
- syne omsorg
- felles strategi frå dei vaksne
- vaksne er tydelege leiarar

Dette legg vi i trivsel:

Alle på skulen skal

- ha lyst til å komme på skulen
- ha det godt på skulen
- bli sett kvar dag
- kjenne samhald
- få brukt og vidareutvikla eigne evner
- få jobbe med interessefelt
- bli verdsett
- oppleve personleg vekst

Trivsel vil vi fremje ved å

- ha innbydande og fysisk trivelege rom
- setje eleven i fokus
- lytte til andre
- ha varierte aktivitetar
- nytte ulike arbeidsmåtar
- bruke eleven sitt namn i positive samanhengar
- ha ro og orden
- ta utfordringar
- tilrettelegge
- samarbeide

Dette legg vi i meistring:

Alle på skulen skal

- føle at ein lykkast
- kjenne at ein høyrer til sosialt
- ”produktet” blir godtatt
- våge å prøve noe

Meistring vil vi fremje ved å

- gi differensierte oppgåver
- gi tid til støtte i læringsprosessen
- bruke ulike arbeidsmåtar
- la medelevar få gi positiv respons
- gi ei bevisst og gjennomtenkt vurdering
- gi rom for å vere fornøgd med seg sjølv

4.2. Tiltaksområder

4.2.1. Tilpassa opplæring

Mål: Skulen legg til rette slik at det enkelte barn utviklar seg i samsvar med egne evner og føresetnader.

Dette gjer vi ved:

Val av metodar
Pedagogisk kompetanse
Tilpassa lærestoff
Hjelpemidlar
Samarbeid
I leik.

Konkretisering:

- SOL alle klassar, systematisk observasjon av lesing
- Bruk av kartleggingsprøver som reiskap for tilpassa opplæring
- Individuelle opplæringsplanar for elevar som får spesialundervisning
- Tilpassa arbeidsplanar (skularbeid – lekser – prøver)
- Rom for ulike aktivitetar i klassen
- Alle høyrer til i eit fellesskap
- Elevsamtalar
- Differensierte lærestoff
- Gode fysiske rammer
- Gjere bruk av ulike konkretiserings- og undervisningsmateriell
- Vektlegge ulike læringsstrategiar
- Styrkingstimar i norsk og matematikk for 1. – 4. årssteg
- Styrkingstimar 5.-7. klasse
- Tilbod om leksehjelp for 1. – 7. årssteg

4.2.2. Fysisk aktivitet

Mål: Skulen arbeider for å skape eit godt fysisk og aktivt miljø.

Ballbinge
Symjehall
Otrahallen
Variert uteareal
Naturen rundt oss
Uteskuleområde med gapahuk

Konkretisering:

- Aktivitetsdag
- Bruk av nærområdet i ulike fag
- Skidag
- Ballturnering
- Tinstafetten
- Sykkelløp
- Idrettsdag
- Ivareta eit variert uteområde
- Uteskule, 1.-4. klasse

4.2.3. Sosial dugleik

Mål: Barna utviklar god sosial dugleik gjennom trening i samhandling på ulike arenaer. (Barn i mellom og mellom barn og vaksne.)

Organisering av lærings situasjonar.

Konkretisering:

- Elevråd
- Klasseråd, 5. – 7. klasse
- Fadderordning
- Vennskapstimar, 1.-4. klasse
- Aldersblanda aktivitetar
- Ordensansvar inne og ute
- Julefest, grillfest, open dag
- Tema i fag
- Nettvett
- Læringspartnar
- Fellessamlingar
- Veke 36, oppstartskampanje Trygt og godt skolemiljø, vennsapsveke
- Samarbeid med barnehagane og Evje barneskule

FADDERORDNING

Kontaktlærarane set opp datofesta plan for kvart semester over planlagde fellesaktivitetar. Elevane i 6. årsteg er fadrar for 1. årsteg. Elevane i 7. årsteg er fadrar for 2. årsteg.

4.2.4. Samarbeid med heimen

Mål: Styrke samarbeidet mellom skule og foreldre/føresette

Konkretisering:

- Klasseforeldremøte
- Foreldrekonferansar, haust og vår
- Klassekontaktar
- Tid for å vere tilgjengeleg
- Uformell kontakt
- Vekeplan med aktuell informasjon
- Heimeside
- Portefølje
- Plan for overgang barnehage – skule
- Plan for overgang barneskule – ungdomsskule
- FAU
- Samarbeidsutvalet
- Skulemiljøutvalet
- Arrangement i samarbeid med FAU
 - Open dag
 - Julefestar
 - Grillfest
 - Temakveld
 - Møte med klassekontaktane
 - Dugnad

4.2.5. Arbeid for eit trygt og godt skulemiljø

Mål: Skulen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit trygt og godt psykososialt miljø, der den enkelte elev kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.

For å førebygge mobbing må ein kontinuerleg ha fokus på å skape eit inkluderande læringsmiljø både på skulenivå, klassenivå og individnivå.

Konkretisering:

Skulenivå:

- Bruk av gule vestar ved inspeksjon
- Legge til rette for positive friminuttsaktivitetar
- Felles tema i periodar: Vennskap og relasjonar, meistring, respekt for andre og språkbruk, empati, sosial kompetanse
- Aktivt elevråd
- Vennskapsbenk

Klassenivå:

- Samlingsstund, klassemøte
- Gjennomgå ordensreglane grundig for å få ei felles forståing og handheving
- Lage 3-4 enkle klassereglar
- Fokus på organisering i klasserommet
- Haldningsskapande arbeid, m.a. tema i fag
- Trivselstiltak, ulike aktivitetar
- Bruk av læringspartnar i alle klassar for bygging av gode elev-elev relasjonar

Individnivå:

- Minimum to elevsamtalar i året der trivsel og mobbing er tema i samtalen
- Ulike spørjeundersøkingar, m.a. elevundersøkinga
- Foreldrekonferansar
- Skape gode relasjonar mellom skule og heim

Handlingsplan for eit trygt og godt skulemiljø

Nulltoleranse krenkande åtferd og mobbing

Skulane skal ha nulltoleranse mot krenkingar som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, og for mindre alvorlege krenkingar.

Mål:

Lærarane, elevane og foreldre/føresette skal hindre at elevar blir utsette for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skulen vil satse på trivselstiltak for elevane, positive elevaktivitetar og tverrfagleg samarbeid om eit trygt og godt oppvekstmiljø.

Retten til eit trygt og godt skulemiljø

Retten til eit trygt og godt skulemiljø gjeld for alle elevar i grunnskulen og for elevar som deltek på leksehjelp, og i skulefritidsordning. Alle elevar har rett til eit trygt og godt skulemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

Skulen har nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skulen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane. Rektor har ansvar for at dette blir gjort.

Med eit trygt og godt miljø meiner vi dei mellommenneskelege tilhøva på skulen, det fysiske og psykososiale miljøet, og korleis elevane opplever dette. Miljøet på skulen skal verke positivt på elevane si helse, trivsel, tryggleik og sosiale tilhøve.

Det er den enkelte elev sin subjektive oppleving av skulemiljøet som er utgangspunkt for skulen sin handtering av saka.

Førebyggjande arbeid:

- 1) Når skulen tar til om hausten, set elevar og kontaktlærer opp noen konkrete klassereglar for eit trygt og godt klassemiljø, og gjennomgår ordensreglane.
- 2) Elevane skal få vite at det ikkje er sladring å melde frå om krenking.
- 3) Skulen arrangerer trivselsskapande aktivitetar og tiltak der ein øver opp sosial kompetanse.
- 4) Ved klasseforeldremøte om hausten tar ein opp korleis skulen arbeider med eit trygt og godt skulemiljø.
- 5) Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet med eit trygt og godt skulemiljø.
- 6) Klasseråd og elevråd er arenaer for å ivareta elevane sine interesser og arbeidet med eit trygt og godt skulemiljø.

Rutine når skulen har mistanke om eller har kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø er ein del av internkontrollsystemet til skuleeigar, og forskrift om ordensreglement for Hornnes barneskule.

4.2.6. Rusførebygging

Mål: Vi vil halde ved like det førebyggjande arbeidet mot rus.

- Tverrfagleg samarbeid
- Haldningsskapande arbeid
- Aktive verdival
- Barn i risiko (BIR)

Konkretisering:

- Tema i fag som KRLE, samfunnsfag, mat og helse
- Tema foreldremøte
- Fast kontortid helsesjukepleiar
- Ressursperson Barn i risiko (BIR)
- Årshjul for oppfølging av tema med personalet barn i risiko (BIR)

4.3.Årshjul

Årshjul 1. – 4. klasse

tid	Aktivitet	tiltaksområde	ansvar
august	Plan for fadderordning	sosial dugleik	kontaktlærer 1., 2.
august	Gjennomgå ordensreglar, lage 3-5 klassereglar	Trygt og godt skolemiljø/arbeid mot mobbing	kontaktlærer
august/ oktober	Trafikkopplegg – refleks, gangfelt	sosial dugleik	kontaktlærer
september	Oppstartsamtale med føresette 1. klasse	samarbeid skule -heim	kontaktlærer
september	Foreldremøte for klassen	samarbeid skule -heim	kontaktlærer
september	Vennskapsveke, v.36	Trygt og godt skulemiljø/arbeid mot mobbing	team 1 - 4
september	Foreldremøte IOP	tilpassa opplæring	spes.ped. rettleiar
september	Bærtur, bruk av nærmiljø	fysisk aktivitet	team 1- 4
september	Venneskapstime ut skuleåret	sosial dugleik	team 1- 4
oktober	Elevsamtalar	Trygt og godt skulemiljø/arbeid mot mobbing	kontaktlærer
oktober	Besøk i barnehagen, 1. årssteg	samarbeid skule-heim	kontaktlærer 1.
oktober/ november	Foreldrekonferansar	samarbeid skule-heim	kontaktlærer
desember	Adventssamlingar	sosial dugleik	team 1 - 4
desember	Juleverkstad	sosial dugleik	team 1 - 4
desember	Førjulsfest med foreldre og søsken	sosial dugleik	team 1 - 4
desember	Skulegudsteneste og alternativt markering	sosial dugleik	rektor
januar/ februar	Vinteraktivitetar	fysisk aktivitet	kontaktlærer
februar	Temakveld	samarbeid skule-heim	FAU
mars/april	Skidag	fysisk aktivitet	team 1 - 4
Mars	Open dag	samarbeid skule-heim	rektor
mars/april	Matematikkens dag/veke	sosial dugleik	team 1 - 4
April	Elevsamtalar	Trygt og godt skulemiljø/ arbeid mot mobbing	kontaktlærer
mars/april	Foreldrekonferansar	samarbeid skule-heim	kontaktlærer
April	Kartleggingsprøver lesing, rekning	tilpassa opplæring	kontaktlærer 1-3
Juni	Aktivitetsdag	fysisk aktivitet	team 1 - 4
Juni	Klasseturar	sosial dugleik	kontaktlærer
Juni	Grillfest for heile skulen	sosial dugleik	rektor - FAU

Årshjul 5. – 7. klasse

Tid	Aktivitet	tiltaksområde	ansvar
August	Plan for fadderordning	sosial dugleik	kontaktlærer 6., 7.
August	Gjennomgå ordensreglar, lage 3-4 klassereglar	Trygt og godt skulemiljø/arbeid mot mobbing	kontaktlærer
August	Kanopadling, Evjetun	fysisk aktivitet	kontaktlærer
August	Elevrådsval, konstituering, plan	sosial dugleik	elevrådskontakt
september	Foreldremøte for klassen	samarbeid skule-heim	kontaktlærer
september	Vennskapsveke, v.36	Trygt og godt skulemiljø/arbeid mot mobbing	team 5 - 7
september	Foreldremøte IOP	tilpassa opplæring	rektor, spes.ped.k.
september	Fagdag - aldersblanding	sosial dugleik	team 5 - 7
september	Nasjonale prøver 5. klasse	tilpassa opplæring	rektor, faglærarar
september	Kartleggaren norsk, matem., eng.	tilpassa opplæring	kontaktlærer
oktober	El- og brannsikringstiltak,- sløkking	sosial dugleik	samf.faglærer 6.
oktober	Elevsamtalar	tilpassa opplæring	kontaktlærer
okt/ nov	Foreldrekonferansar	samarbeid skule-heim	kontaktlærer
desember	Skulegudsteneste – alternativ markering	sosial dugleik	rektor
desember	Juleverkstad	sosial dugleik	team 5 - 7
februar	Matematikdens dag	sosial dugleik	team 5 - 7
februar	Vinteraktivitetar	fysisk aktivitet	kroppsøvingslærer
februar	Temamøte – kveld	samarbeid skule-heim	rektor - FAU
mars	Skidag	fysisk aktivitet	team 1 - 4
mars	Open dag	samarbeid skule-heim	rektor
april	Elevundersøkinga	arbeid mot mobbing	kontaktlærer
april	Elevsamtalar	Trygt og godt skulemiljø	kontaktlærer
mars/april	Foreldrekonferansar	samarbeid skule-heim	kontaktlærer
april	Kartleggaren oppfølging haust	tilpassa opplæring	kontaktlærer
mai	Sykkelløp	fysisk aktivitet	trafikkansvarleg
mai	Tinestafett, skulesprint	fysisk aktivitet	kroppsøvingslærer
mai/juni	Leirskule 7.trinn samen med 7.trinn Evje barneskule		Kontaktlærer 7.trinn
juni	Idrettsdag	fysisk aktivitet	team 5 - 7
juni	Aktivitetsdag barnehage – 5. kl	sosial dugleik	kontaktlærer 5.
juni	Klasseturar	sosial dugleik	kontaktlærer
juni	Grillfest for heile skulen	sosial dugleik	rektor - FAU

Det blir årleg utarbeidd egne datofesta planar for:

- Elevrådsarbeid
- Samarbeid barnehage – skule
- Samarbeid barneskule – ungdomsskule
- Fadderordning
- Oppfølging av spesialundervisning
- Møte i rådsorgana
- Helsesjukepleiar har fast kontortid to skuledagar kvar veke.
- PPT har fast møtetid og TPO- møte med personalet ein gong i månaden

5. Plan for Evje barneskule

5.1. Pedagogisk plattform

Vi skapar eit inkluderande læringsmiljø for elevane ved å leggje vekt på tryggleik, trivsel, læring og meistring, og vi vil vidareutvikle skulen med trygge rammer for vekst og utvikling.

Elev- og læringssyn:

På Evje barneskule skal alle elevane ha høve til læring, utvikling og positive samhandlingar ut frå egne føresetnader. Elevane må møtast på ulike måtar for at likeverdet skal bli ivareteke.

Dette legg vi i tryggleik:

Alle på skulen skal

- få vere seg sjølve
- lære å kjenne kodane i sosialt samspel
- ha venner

Tryggleik skapar vi ved å

- ha kjende rutinar og reglar
- sjå kvart enkelt menneske
- vise gjensidig respekt og omsorg
- byggje bru mellom kulturar

Dette legg vi i trivsel:

Alle på skulen skal

- ha lyst til å komme på skulen
- kjenne samhald
- få brukt og vidareutvikle egne evner
- ha ro og orden

Trivsel skapar vi ved at

- alle skal bli sett kvar dag
- alle skal vere trygge på egne evner og moglegheiter
- alle skal oppleve at dei blir behandla rettferdig
- alle får klare grenser og rammer frå dei vaksne

Dette legg vi i læring og meistring:

Alle på skulen skal

- oppleve at ein lykkast
- kjenne at ein høyrer til sosialt
- våge å prøve
- ha eit godt læringsmiljø
- oppleve at dei har medverknad

Læring og meistring skapar vi ved å

- gi tilpassa oppgåver og rom for å velje ulike metodar og strategiar
- auke toleransen for at vi er ulike
- fremje elevane sine sterke sider og løfte dei fram i det opne rom

- fokusere på «Den gode timen»
- ha ein god vurderingskultur

5.2 Tiltaksområde

5.2.1. Tilpassa opplæring

Mål:

Skulen legg til rette slik at den enkelte elev utviklar seg i samsvar med egne evner og føresetnader.

Skulen sikrar god kvalitet i opplæringa.

Alle elevar skal ha eit godt grunnlag for å gjennomføre vidaregåande opplæring.

Alle elevar gjennomfører vidaregåande opplæring.

Overordna faktorar:

- Pedagogisk kompetanse
- Pedagogisk materiell
- Vurdering for læring

Praksis ved skulen:

- Tilpassa arbeidsplanar for alle elevar (skulearbeid – lekser – prøver)
- Vurdering for læring med faktorar som klasseleing, «Den gode timen», læringspartnar, eigenvurdering og elevsamtalar og utviklingssamtalar
- Systematisk bruk av kartleggingsprøver, nasjonale prøver og testar som reiskap for tilpassa opplæring
- Elevkurs innan ulike ferdigheiter som lesing, rekning, skriving, strategiar og digital kompetanse
- Differensiert lærestoff
- Gjere bruk av ulikt konkretiserings- og undervisningsmateriell
- Leggje vekt på ulike læringsstrategiar
- Organisering i ulike gruppestorleikar
- Skrivedarar
- Stasjonsundervisning/temadagar

5.2.2. Fysisk aktivitet

Mål:

Skulen skal arbeide for å skape eit godt fysisk aktivt miljø.

Auka fysisk aktivitet som gir positive opplevingar og erfaringar for alle barn.

Overordna faktorar:

- Symjehall
- Evje fleirbrukshall
- Ballbanar
- Skulegarden

- Uteskuleområdet
- Evje stadion
- Skøytebane på grusbana

Praksis ved skulen

- Uteskule
- Aktivitetsdag
- Fysisk aktivitet på timeplanen
- Godt samarbeid med Otra IL
- Skidag
- Tinstafetten
- Sykkelløp
- Idrettsdag med høve til å ta idrettsmerke
- Eit uteområde med vekt på fysisk aktivitet (handball-, fotball-, slåball- og basketballbane. I tillegg leikestativ og husker.)
- Leirskule 7. klasse (Maritimt friluftsliv)

5.2.3. Sosial kompetanse

Mål:

Barna utviklar god sosial kompetanse gjennom trening i samhandling på ulike arenaer. Dette gjeld både mellom barn og mellom barn og vaksne.

Overordna faktorar

- Tilrettelegging for samarbeid
- Fokus på klasseleiing og læringsmiljø

Praksis ved skulen:

- Elevråd
- Klasseråd 1. – 7. årssteg
- Elevsamtalar
- Fadderordning
- Aldersblanda aktivitetar. Blant anna årleg juleverkstad der også foreldra er inviterte
- Ordensansvar inne og ute
- Julefest, grillfest, open skule og «Arbeid for India»/arbeidsdag 7. klasse
- Avslutningsfest 7. klasse
- Haldningsskapande arbeid gjennom heile skuleåret: Vere ærlege, vise respekt, samhald og toleranse
- Nettvett
- Tydeleg klasseleiing
- Mjuk skulestart
- Relasjonsbasert undervisning
- «Open dør»-praksis
- Læringspartner
- Klassereglar
- Vennskapsveke
- Trivselsvakter
- Leikevenn 1. og 2. klasse fast. Brukast også på høgare trinn

5.2.4. Samarbeid med heimen

Mål:

Kontinuerleg samarbeid skule- heim for å fremje eleven si læring og utvikling. Tiltaka styrker samarbeidet mellom skule foreldre/føresette.

PRAKSIS VED SKULEN:

- Klasseforeldremøte
- Utviklingssamtalar med foreldre og elev, haust og vår
- Klassekontaktar
- Kontaktperm
- Informasjonsskriv
- Heimeside/skooler (Visma flyt frå hausten 2022)
- Elevperm/«skryteperm»
- Plan for overgang barnehage – skule
- Plan for overgang barneskule – ungdomsskule
- FAU
- Samarbeidsutvalet SU
- Skulemiljøutval SMU
- Arrangement i samarbeid med foreldre
 - Open skule kvart 4. år
 - Grillfest
 - Storforeldremøte (Samarbeid FAU Eyje bsk. og FAU Hornnes bsk.)
 - Møte med klassekontaktane
 - Sosiale tilstellingar med klassen

5.2.5. Arbeid med eit trygt og godt skulemiljø

Mål:

Skulen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit trygt og godt psykososialt miljø, der den enkelte elev kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.

Skulen arbeider aktivt for eit godt og inkluderande oppvekst- og læringsmiljø for alle barn og unge med nulltoleranse for mobbing.

Skulen har nulltoleranse mot krenkingar og arbeidar aktivt for å motverke og stanse krenkande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald, seksuell trakassering, rasisme, utestenging eller uthenging på skulen eller på skulevegen. Dette gjeld også enkeltståande krenkande ord eller handlingar.

Skulenivå:

- Mange og synlege vaksne ute i friminutta
- Legge til rette for positive friminuttsaktivitetar
- Vaksne som gode rollemodellar
- Fadderordning for komande 1. klassingar alt frå hausten året før skulestart
- Skape kultur for at gode prestasjonar blir applaudert
- Trivselsvakter
- Aktivt elevråd
- Elevsamtalar
- Utviklingssamtalar med heim og elev

- Sosial kompetanse
- «Den gode timen»
- Læringspartnar
- Vennskapsveka saman med Hornnes bsk, barnehagane
- Mjuk skulestart
- Forskrift for ordensreglement
- Elevane sitt skulemiljø blir drøfta under eige punkt på teammøta kvar veke

Klassenivå:

- Klassemøte
- Gjennomgå forskrift for ordensreglement for å få ei felles forståing og handheving
- Lage 3-5 enkle klassereglar
- Fokus på organisering i klasserommet
- Haldningsskapande arbeid
- Teamorganisering - lærarsamarbeid
- Trivselstiltak, ulike aktivitetar og aldersblanding
- Tydeleg klasseleiing/relasjonsbasert undervisning
- Uteskule

Individnivå:

- Minimum to elevsamtalar i året
- Ulike spørjeundersøkingar, m.a. elevundersøkinga og skulen si eiga undersøking av læringsmiljøet i 5.-7. klasse
- Foreldrekonferansar der barna blir oppfordra til å bli med
- Skape gode relasjonar mellom elev-elev, elev-lærer og lærar-foreldre/føresette

HANDLINGSPLAN FOR EIT TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ

Nulltoleranse krenkande åtferd og mobbing

Skulane skal ha nulltoleranse mot krenkingar som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, og for mindre alvorlege krenkingar.

Mål:

Lærarane, elevane og foreldre/føresette skal hindre at elevane blir utsette for krenkingar som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Overordna faktorar:

Skulen vil satse på trivselstiltak for elevane, positive elevaktivitetar og tverretatleg samarbeid om eit godt oppvekstmiljø.

Førebyggande arbeid:

- Felles oppstart første skuleveka med aldersblanda «Mjuk skulestart»
- Når skulen tar til om hausten, set elevar og kontaktlærer opp nokre konkrete klassereglar og går gjennom ordensreglane for skulen med tanke på eit trygt og godt skulemiljø og for å unngå mobbing
- Elevane må vite at det ikkje er sladring å melde frå at nokon krenkar
- Skulen arrangerer trivselsskapande tiltak for å skape eit trygt og godt skulemiljø som hindrar mobbing

- Ved klasseforeldremøte om hausten tar ein opp arbeidet med eit trygt og godt skulemiljø, trivsel på skulen, mobbing og tryggleik
- Klasseråd og elevråd skal fungere som elevane sitt organ for arbeid med eit trygt og godt skulemiljø, vere ein arena for elevmedverknad og som eit mobbeførebyggjande organ
- Bevisstgjering av positive ting og snakke fint om kvarandre. Snakke med elevane om kva som har vore /er greitt
- Tydeleg klasseleiing
- Elevundersøking årleg 5.-7.klasse. Blir teken opp med kvar kontaktlærer, i personalmøte, elevrådet, med helsesjukepleiar og Skulemiljøutvalet
- Mange og synlege vaksne ute i friminutta
- Nettvett. Klare reglar for bruk av mobiltelefon og internett
- Skulen tek raskt tak i saker som kjem opp
- Sosiometrisk undersøking haust og vår
- Foreldremøte med «Barn i risiko» i 2. og 7. klasse

Rutine når skulen har mistanke om eller har kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø er ein del av internkontrollsystemet til skuleeigar, og forskrift om ordensreglement for Evje barneskule.

5.6. Rusførebygging

Mål:

Vi har fokus på det førebyggjande arbeidet mot rus.

Skulane følgjer opp tiltak som gjeld skulens område i SLT-arbeidet og interkommunal rusmiddelpolitisk handlingsplan.

Overordna faktorar:

- Tverretatleg samarbeid skule-helse
- Haldningsskapande arbeid i samarbeid med heimen
- Aktive verdival
- Barn i risiko (BIR)

Praksis ved skulen

- Tema i fag som KRLE, samfunnsfag, mat og helse og naturfag
- Tema storforeldremøte
- Fast kontortid helsesjukepleiar
- ANT-helse
- Ressursperson Barn i risiko (BIR)
- Årshjul for oppfølging av tema med personalet barn i risiko (BIR)

5.3.Årshjul

ÅRSJUL 1.-4. klasse

Tidsrom	Aktivitet	Handlingsplan	Ansvar
August	Mjuk skulestart	Sosial kompetanse	Eigen komitè
	Fadderordning for skulestartarar	Sosial kompetanse	6.klasselærarar
August/september	Foreldremøte	Skule-heim	Teamleiar/Kontaktlærar
September	Vennskapsveke	Sosial kompetanse	Eigen komitè
September	Leseveke	Sosial kompetanse	Team
	Sosiometrisk undersøking	Trygt og godt skulemiljø	Kontaktlærarar
Oktober	Markering FN-dagen	Sosial kompetanse	Elevrådsansvarleg og rektor
November	Elevsamtalar	Tilp.oppl/ trygt og godt skulemiljø	Kontaktlærar
	Utviklingssamtalar/ halvårsvurdering	Skule-heim	Kontaktlærar
Desember	Julefest	Sosial kompetanse	Kontaktlærar/team
	Juleverkstad	Sosial kompetanse	Eigen komitè
Februar	Uke 6	Sosial kompetanse	Team og helsesjukepleiar
	Leseveke	Sosial kompetanse	Team
Mars	Skidag	Sosial kompetanse/ Fysisk aktivitet	Team
	Matematikkens dag	Sosial kompetanse	Team
Mars/april	Påsegudsteneste	Sosial kompetanse	Rektor/Kontaktlærar
	Sosiometrisk undersøking	Trygt og godt skulemiljø	Kontaktlærarar
	Elevsamtalar	Tilp.oppl/trygt og godt skulemiljø	Kontaktlærar
	Utviklingssamtalar/ halvårsvurdering	Skule-heim	Kontaktlærar
Mai	Teknologi og design	Sosial kompetanse	Kontaktlærar
Juni	Ekskursjonar	Fys.akt-miljø	Rektor/Kontaktlærar
	Aktivitetsdag	Fys.akt	Team
	Grillfest heile skulen	Sos.komp/skule-heim	Rektor/FAU

ÅRSHJUL 5.-7. klasse

Tidsrom	Aktivitet	Handlingsplan	Ansvar
August	Fadderordning for skulestartarar	Sosial kompetanse	6.klasselærarar
	Mjuk skulestart	Sosial kompetanse	Eigen komitè
August/sept	Foreldremøte	Skule-heim	Kontaktlærar
September	Vennsapsveke	Sosial kompetanse	Eigen komitè
September	Sosiometrisk undersøking	Trygt og godt skulemiljø	Kontaktlærarar
	Leseveke	Sosial kompetanse	Team
Oktober	Markering FN-dagen	Sosial kompetanse	Elevrådsansvarleg og rektor
November	Eiga elevundersøking 5.-7.	Trygt og godt skulemiljø, tilp.oppl	Kontaktlærar
	Elevsamtalar	Tilp.oppl./ trygt og godt skulemiljø	Kontaktlærar
	Utviklingssamtalar/halvårsvurdering	Skule-heim	Kontaktlærar
Desember	Nasjonalelevundersøking 7. klasse	Læringsmiljø/trygt og godt skulemiljø	Kontaktlærar
	Julefest	Sosial kompetanse	Kontaktlærar
	Juleverkstad	Sosial kompetanse	Eigen komitè
Februar	Veke 6	Sosial kompetanse	Team og helsesjukepleiar
	Leseveke	Sosial kompetanse	Team
Mars	Matematikkens dag	Sosial kompetanse	Team
	Skidag	Sosial kompetanse/ Fysisk aktivitet	Kontaktlærar
Mars/ April	Påskegudsteneste	Sosial kompetanse	Insp/Kontaktlærar 7.kl.
	Elevsamtalar	Trygt og godt skulemiljø, tilpassa oppl.	Kontaktlærar
	Sosiometrisk undersøking	Trygt og godt skulemiljø	Kontaktlærar
	Utviklingssamtalar/halvårsvurdering	Skule / heim	Kontaktlærar
Mai	Sykkelløp	Fysisk akt	Rektor/Kontaktlærar
	Tinestafetten	Fysisk akt	Kontaktlærar/saml.styrar
	Ekskursjonar	Sos.komp	Kontaktlærar
	Idrettsdag	Fysisk akt	Kontaktlærar
	Teknologi og design	Sos. komp.	Kontaktlærarar
Juni	Grillfest heile skulen	Sos.komp/skule/heim	Rektor/ FAU
	Leirskule 7.trinn saman med 7.trinn Hornnes barneskule	Fys.akt/sos.komp	Kontaktlærarar 7. trinn/rektorane
	Avslutningsfest 7.	Sosial kompetanse	Rektor/kontaktlærar

6. Plan for Evje ungdomsskule

6.1. Pedagogisk plattform

Pedagogisk plattform.

Elevsyn:

På Evje ungdomsskule tek vi utgangspunkt i at elevane er ungdom i utvikling som er interessert i å lære. Dei er i ein fase der dei treng rettleiing, men er arbeidsame om dei føler meistring og tryggleik.

Skulen vil legge vekt på gjensidig respekt gjennom å forstå elevens behov i det vi viser at vi er interessert i at det skal gå godt med dei på skulen.

Læringsyn:

Elevane lærer best når dei føler tryggleik i eit godt læringsmiljø. Dei skal ha tilpassa undervisning der dei fysiske forholda skal vere gode.

Skulen skal prioritere arbeidsro og struktur gjennom fagkompetanse og engasjerte lærarar. Dette skal føre til motivasjon, trivsel og meistring.

Skulens prioriterte områder:

Tilpassa/differensiert undervisning.

Elevvurdering

Elevmedverknad

Læringsmiljø

6.2. Tiltaksområder

6.2.1. Tilpassa opplæring.

MÅL: Legge til rette forholda i skulen slik at det einiskilde barn kan utvikle seg i samsvar med egne evner og føresetnader med vekt på mestring.

- Val av metodar
- Kompetanseheving av personalet
 - Tilpasse stoff
 - Reiskapar
- Arbeid i større eller mindre grupper
- Større grad av integrering av elevar med spesialundervisning ved bruk av tolærarsystem

Metodar

- Differensierte vekeplanar (mengde, vanskegrad og framdrift)
- Alternative lærebøker
- Elevsamtaler
- Arbeidstimar
- Støtteark / samandrag
- Tilpassa/munnlege prøveformar
- Konkretiseringar av lærestoff
- Fordjuping for dei som presterar høgt
- IKT støtta undervisning
- SOL- systematisk observasjon av lesing

6.2.2. Fysisk aktivitet

MÅL: Vi vil arbeide for å skape eit godt aktivt fysisk miljø.

- Ballbinge
- Symjehall
- Idrettshall
- Nærmiljøanlegg med aktivitetstilbod
 - Naturen rundt oss
- Valfag innafor fysisk aktivitet

- Idrettsdag
- Volleyballturnering
- Skidag
- Aktivitetsveka
- Overnattingstur 9.klasse
- Skogdag 9.klasse
- Ballbinge, volleyballbane og basketballbane
- Balldag
- Valfag

6.2.3. Sosial dugleik.

Mål: Utvikle god sosial dugleik gjennom trening i samhandling på ulike arenaer.

(Barn i mellom og mellom barn og vaksne.)

- Organisering av lærings situasjonar.
 - Øving av samhandling

Tiltak

- Skuleball
- Arbeidsliv/ arbeidsveke
- Orden- åtdferd og trivselsreglar
- Ansvarsområde orden
- Avslutningsfest
- Skulegudsteneste og alternativt opplegg for dei som ikkje vel å vere med
- Vitjing Arkivet i Kristiansand 9.klasse
- Kulturell skulesekk
- UTV-fag
- Mobilfri skule

6.2.4. Samarbeid med heimen.

Mål: Tiltaka styrker samarbeidet mellom skule og foreldre/føresette.

Tiltaka skal gjere at skulen rutinar er i tråd med lov og forskrift.

- Foreldreutval (FAU)
- Samarbeidsutval (SU)
- Skulemiljøutval
- Kontaktmøte FAU - klassekontaktane
- Plan for overgang mellom barneskule/ungdomsskule.
- Rådgevingsteneste vidaregåande
- Samtaler med føresette vår/haust
- Foreldremøte
- Foreldrepålogging Fronter
- Heimeside
- Digital elevvurdering
- Sosillærarteneste
- Faget Utdanningsval
- Mobilskule

6.2.5. Arbeid med eit trygt og godt skolemiljø

Mål: Skulen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit trygt og godt psykososialt miljø, der den enkelte elev kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.

- Temaundervisning/ordinær undervisning
- Elevsamtaler
- Teamorganisering – lærarsamarbeid
- Opplæring i sosial dugleik
- Elevundersøkinga
- Sosialpedagogisk rådgjevar
- Helsesøster
- IKT- plan- nettvett
- Rutine for undersøking, varsling og aktivitetsplikt
- Sosiometrisk måling
- Ikkje- anonym undersøking av skolemiljø 8. og 9.klasse

HANDLINGSPLAN FOR EIT TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ

Nulltoleranse mot krenkande åtferd og mobbing

Skulane skal ha nulltoleranse mot krenkingar som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, og for mindre alvorlege krenkingar.

Mål:

Lærarane, elevane og foreldre/føresette skal så langt som mogleg prøve å hindre at elevar blir utsette for krenkingar som mobbing, vald, diskriminering og trakassering. Skulen vil satse på trivselstiltak for elevane, positive elevaktivitetar og tverretatleg samarbeid om eit godt oppvekstmiljø.

Førebyggjande arbeid:

- Når skulen tek til om hausten, set elevar og kontaktlærer opp nokre konkrete klassereglar og gjennomgår ordensreglane for skulen med tanke på å unngå mobbing.
- Elevane skal få vite at det ikkje er sladring å melde frå at mobbing går føre seg.
- Skulen arrangerer trivselsskapande aktivitetar, og tiltak der ein øver opp sosial kompetanse.
- Ved klasseforeldremøte om hausten tar ein opp trivsel på skulen, mobbing og tryggleik.
- Klasseråd og elevråd bør fungere som elevane sitt mobbeførebyggjande organ.

Rutine når skulen har mistanke om eller har kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skulemiljø er ein del av internkontrollsystemet til skuleeigar, og forskrift om ordensreglement for Evje ungdomsskule.

Skulens handlingsprosedyre nr. 26 omhandlar i meir detaljar pliktane til dei som arbeider ved skulen når det gjeld aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skulemiljø, jf. Oppl. §§ 9A-4, 9A-2 og 9A-3.

Handlingsprosedyre nr.4 omhandlar prosedyre for skulens arbeid når det er avklart at ein elev ikkje har det trygt og godt på skulen.

6.2.6.Rusførebygging.

Mål: Vi vil halde ved like det førebyggande arbeidet mot rus.

- Tverretatleg samarbeid
- Haldningsskapande arbeid
 - Aktive verdival

- Temaundervisning /ordinær undervisning
- Datainnsamling for å overvake utvikling
- Ver røykfri
- Temakveldar
- Skuleball
- Organisert samarbeid med politiet
- Faste tider med Helsesøster
- Helsesøstertenesta
- SLT- modellen
- Kjernegruppe
- **Foreldreprogrammet Utsett! for utsatt alkoholdebut hos ungdom**

6.3. Årshjul

Årshjul 10.trinn

Tidsrom	Aktivitet	Handlingsplan	Ansvar
September	Idrettsdag	Fysisk aktivt miljø	Samlingsstyrar gym/lærarar
September	Hospitering arbeidslivet	Oppl. i sos. dug.	UTV- kontakt og Teamleia
September	Felles foreldremøte	Skule heim	Rektor / Teamleiar/Kontaktl.
Oktober	Foreldrekonferanse.	Skule heim	Kontaktlærar/lærarar
Oktober	Utdanningsmesse	Skule heim	Karriererådgjevar Kontaktl.
November	Foreldremøte vgs.	Fysisk aktivt miljø	Karriererådgjevar
November	Elevundersøkinga	Trygt og godt skulemiljø /Sos.dug/rus	Rektor/ Kontaktlærarar
November	Hospitering UTV	Oppl. i sos. dug.	UTV lærar /koordinantor
Desember	Volleyballturnering	Oppl. i sos. dug.	Kroppspøvlingslærar
Desember	Julegudsteneste	Oppl. i sos. dug.	Rektor
Desember	Juleavslutning	Skule/heim samarb	Rektor/ Kontaktlærarar
Januar	Temakveld	Skule/heim samarb/rus	Rektor/plangr./FAU
Mars	Skuleball	Trygt og godt skulemiljø/Sos.dug/rus	Elevråd/Kontaktlærar
Mars	Innsøking vgs.	Skule/heim samarb	Rådgjevar
Mars	Skidag	Fysisk aktivt miljø	Rektor/ Samlingsst.gym
April	Foreldrekonferanse	Skule/heim samarb	lærarar
Mai	Tur til kraftverket på Nomeland	Tilpassa opplæring	Teamet
Juni	Aktivitetsveke	Fysisk akt/sos dug.	Rektor og lærarar
Juni	Balldag med grilling	Fysisk aktivt miljø	Kontaktlærarar/ rektor
Juni	Avslutningsfest 10.klasse	Trygt og godt skulemiljø /Sos.dug/rus	Teamet
	Andre ikkje tidsfastsette aktivitetar		
	Undervisningsopplegg rus	Rus	Rektor/team
	Elevmapper	Tilpassa opplæring	Kontaktlærarar
	Orden, oppførsel, trivsel (reglar)	Sosial komp.	Teamet
	Elevsamtaler	Trygt og godt skulemiljø/tilpassa opl	Kontaktlærarar, team
	Kvar 2-3'dje år Nettvett med Barnevakten.no	Opplæring i sosial dugleik	Alle

Årshjul 9.trinn

Tidsrom	Aktivitet	Handlingsplan	Ansvar
September	Idrettsdag	Fysisk aktivt miljø	Samlingsstyrar gym/lærarar
September	Felles foreldremøte	Skule heim	Kontaktlærarar/team
Oktober	Foreldrekonferanse.	Skule heim	Kontaktlærar/lærarar
Desember	Volleyballturnering	Fysisk aktivt miljø	Kroppsøvingslærar
Desember	Skulegudsteneste	Oppl. i sos. dug.	Teamleiarar/kontaktlærarar
Desember	Juleavslutning	Oppl. i sos. dug.	Teamleiarar/Rektor
Januar	Temakveld	Skule/heim samarb/rus	Rektor/plangr./FAU
Mars	Skuleball	Oppl. i sos. dug.	Elevråd/Kontaktlærar
Mars	Skidag	Fysisk aktivt miljø	Samlingsstyrar gym
Mars	Hospitering UTV	Oppl. i sos. dug.	UTV lærar /koordiantor
Mai	Arkivet Kristiansand	Oppl. i sos. Dug	Teamet
Juni	Hospitering UTV	Sos. dug./Skule heim	Rektor/UTV lærar
Juni	Foreldrekonferanse	Skule/heim samarb	Rektor/Teamleiarar
Juni	Aktivitetsveke	Fysisk akt/sos dug.	Rektor og lærarar
Mai/juni	Overnattingstur ute	Fysisk aktivitet	Gymlærarar
Juni	Balldag med grilling	Rus	Teamleiar/ Kontaktl.
	Andre ikkje tidsfastsette aktivitetar		
	Undervisningsopplegg rus	Oppl. i sos. dug	Teamleiar/ Kontaktl.
	Orden, oppførsel, trivsel (reglar)	Trygt og godt skulemiljø/tilpassa opl	Teamet
	Elevsamtaler	Trygt og godt skulemiljø; tilpassa opplæring	Kontaktlærarar, team
	Kvart 2-3.år Nettvett med Barnevakten.no	Opplæring i sosial dugleik	Alle

Årshjul 8.trinn

Tidsrom	Aktivitet	Handlingsplan	Ansvar
Mai(7.kl)	Foreldremøte	Skule/heim	Rektor/Kontaktlærarar
August	Bli kjent dag	Fysisk aktivt miljø	Lærarar på team
September	Ansvarsområde orden	Sosial komp.	Kontaktlærarar
September	Felles foreldremøte	Skule/heim	Teamleiar/ Kontaktl.
September	Idrettsdag	Fysisk aktivt miljø	Samlingsstyrar gym/lærarar
Oktober	Foreldrekonferanse.	Skule heim	Kontaktlærar/lærarar
November	Vær røykfri	Rus	Teamet
Desember	Volleyballturnering	Fysisk aktivt miljø	Teamet
Desember	Skulegudsteneste	Sosial komp.	Kontaktlærarar
Desember	Juleavslutning	Sosial komp.	Rektor
Februar	Skuleball	Sosial komp	Elevrådet/Teamleiarar
Mars	Foreldrekonferanse	Skule/heim	Teamet
Mars	Temakveld	Rus	Rektor/plangruppe
Mars	Skidag	Fysisk aktivt miljø	Kontaktlærarar, team
Mai	Tur med Bjoren	Fysisk aktivt miljø	Kontaktlærarar, team
Juni	Balldag	Fysisk aktivt miljø	Teamleiarar
Juni	Aktivitetsuke	Fysisk aktivt miljø	Teamleiarar
	Andre ikkje tidsfastsette aktivitetar		
	Elevmapper	Tilpassa opplæring	Kontaktlærarar
	Orden, oppførsel, trivsel (reglar)	Sosial komp.	Teamet
	Elevsamtaler	Trygt og godt	Kontaktlærarar, team

		skulemiljø/tilpassa oppl	
	Kvart 2.-3.år Nettvett med Barnevakten.no	Opplæring i sosial dugleik	Alle

7.Kvalitetssikring og evaluering

Kvalitetssikring og vurdering må sjåast i samanheng med kommunens system for kvalitetsutvikling, samt årleg kvalitetsmelding for grunnskulen som skuleeigar utarbeider og legg fram for kommunestyret for drøfting. Kvalitetsmeldinga/tilstandsrapporten inneheld informasjon om læringsresultateter, læringsmiljø og fråfall. Drøftingar og vurderingar vil legge grunnlag for vidare tiltak som vil bli omhandla i handlingsplan for trivsel, tryggleik og læring.